

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)

Innledning

NHO mener regjeringens budsjett har gode tiltak for jobbskaping og klimaomstilling. Det er viktig at Stortinget ivaretar satsingen på karbonfangst og -lagring, nedtrapping av formuesskatt på arbeidende kapital, kompetansesatsing og norsk deltakelse i forskningssamarbeidet i Europa. Samtidig er ikke krisen over - det er fortsatt behov for tiltak for bedrifter som er hardt rammet.

Noe av det viktigste vi kan gjøre for å sikre jobb til alle, både på kort og lengre sikt, er å opprettholde omstillings- og konkurransevnen vår gjennom koronakrisen. Dette krever en sterk satsing på utdanning, kompetanse, forskning og innovasjon. NHO støtter hovedlinjene i regjeringens prioriteringer som omhandler disse områdene. Samtidig ser vi behov for en strammere og mer målrettet innretning av midlene på noen områder og en sterkere satsing på andre områder.

Livslang læring

NHO støtter satsingen på livslang læring, og Kompetanseprogrammet med en satsing på fleksible videreutdanningstilbud og Bransjeprogrammet er gode og relevante tiltak. Vi vil imidlertid peke på at det er svært uheldig at det i budsjettet ikke foreslås en egen satsing på Bedriftsintern opplæring (BIO). BIO-ordningen er en etterspurt ordning som stimulerer til kompetanseheving og omstilling i bedrift. BIO er dermed en sentral ordning i koronakrisen, men også som et tiltak for fremtidig konkurransekraft. Ordningen bør også ses i sammenheng med Bransjeprogrammet, herunder den særskilte industrisatsingen, da disse tiltakene i kombinasjon kan bidra til å skape en god dynamikk mellom tilbud og etterspørsel. I en tid hvor gode kompetansehevings- og omstillingstiltak er viktigere enn noen gang, står vi samtidig i en økonomisk situasjon hvor det kan være vanskelig å prioritere slike satsinger.

- NHO foreslår at bevilgningen til BIO-ordningen øremerkes og at det settes av 300 mill. kr til formålet. Med en satsing av et slikt omfang, kan ordningen bli et kraftfullt tiltak for små, mellomstore og store bedrifter. I tillegg må handlingsrommet i statsstøtteregelverket utnyttes bedre.

Fag- og yrkesopplæring

NHO støtter mange av forslagene i budsjettforslaget som retter seg mot fag- og yrkesopplæringen. Vi vil imidlertid peke på tre forslag som vi har innvendinger til:

- For å sikre relevans og kvalitet i opplæringen, vil NHO understreke behovet for å oppgradere utstyrssituasjonen i videregående opplæring, og savner en bevilgning av midler til dette. NHO ber derfor om en opptrappingsplan på 100 mill. kroner årlig i en femårsperiode. Næringslivet vil også kunne bidra med donering av utstyr, og gi yrkesfagelever opplæring i bedriftene gjennom samarbeidprosjekter. NHO ønsker

derfor å innføre en ny gaveforsterkningsordning, slik at bidrag og gaver fra bedrifter kan utløse ekstra økonomisk forsterkning til utstyrsinvesteringer.

- Regjeringen foreslår 170 mill. kr til økt læretilskudd for å stimulere til flere læreplasser. NHO mener at tilskuddet må målrettes til de bransjene som er spesielt rammet av koronasituasjonen, der rekrutteringen er spesielt utfordrende.
- Regjeringen foreslår 150 mill. kr. til elever som ikke får læreplass, for at de skal få utvidet tilbud om Vg3 i skole. NHO mener at den ekstra satsingen på Vg3 i skole må være et krisetiltak, ikke en permanent ordning, og at midlene heller kan brukes til å kvalifisere elevene til læreplass.

For øvrig vil vi peke på følgende:

- NHO er positive til at det settes av 46 mill. kr til ordningen Fagbrev på jobb. Det er også viktig at det settes av midler slik at fylkeskommunene kan planlegge langsiktig, og faktisk tilby ordningen for de som ønsker det.
- NHO er positive til at regjeringen anerkjenner behov for å heve kompetansen til yrkesfaglærere i forbindelse med ny tilbudsstruktur på yrkesfag, og at Yrkesfaglærerløftet styrkes med 10 mill. kr i 2021 (totalt 100 mill. kr). Samtidig må det settes av midler til kompetanseheving av yrkesfaglærerne som en følge av fagfornyelsen på yrkesfag, utover endringer i ny tilbudsstruktur.
- NHO støtter regjeringens forslag om å bevilge 80 mill. kr til Digitaliseringsstrategien for grunnopplæringen, men vil understreke behovet for at innføringen av digitale læring i skolen må gå hånd i hånd med lærernes digitale kompetanse. Digitaliseringsstrategien må derfor ses i sammenheng med Desentralisert ordning for kompetanseutvikling (tidligere omtalt i dette vedlegget).

Forskning og innovasjon

FoI er en forutsetning for fremtidig omstilling, konkurranseevne og jobb- og verdiskaping. Næringslivet har en sentral rolle i å drive FoI-aktiviteten fremover. NHO støtter satsingen på FoI på 40,9 mrd kr (eks. Skattefunn), og mener at de samlede offentlige investeringene til FoI må økes til 1,3 av BNP innen 2030.

NHO vil særlig trekke frem viktigheten av FoI-prosjekter i samarbeid mellom næringsliv og forskning, som er viktig for skalering og kommersialisering. Vi vil også peke på viktigheten av at Norge er med i internasjonalt forskningssamarbeid, som gir tilgang på kapital, infrastruktur og kompetanse som vi ellers ikke ville hatt tilgang til.

- NHO støtter forslaget om å delta i Horisont Europa, Digital Europe, COSME, EUs romprogrammer og Erasmus+.
- Det er bekymringsfullt at EDF ikke prioriteres. Deltagelse vil bety svært mye for norsk forsvarsindustri. Vel så viktig er den sikkerhetspolitiske dimensjonen i en tid med økende geopolitisk ustabilitet.
- NHO er bekymret over den manglende satsingen på Innovasjonsprosjekt i næringslivet (IPN) i budsjettforslaget. IPN er et slagkraftig virkemiddel for å opprettholde næringslivets FoI-innsats gjennom krisen, samtidig som det er et viktig virkemiddel på

sikt. En satsing på dette vil gi konkurransekraft og kommersialisering på tvers av både regioner og bransjer. For 2021 ber NHO om at tilskuddsrammen til næringsrettet forskning styrkes med 500 millioner kroner. NHO foreslår eventuelt at det allerede i siste kvartal 2020 blir tilført 500 mill. kr for å innfri kvalifiserte søknader.

For øvrig vil vi peke på følgende:

- NHO støtter at grunnbevilgningen til de teknisk-industrielle instituttene øker med 50 mill. kroner, men ønsker også en styrking til øvrige deler av instituttsektoren.
- Katapultordningen er et svært viktig kommersialiseringsvirkemiddel og NHO foreslår at det bevilges 50 mill. ekstra.
- NHO foreslår at det avsettes 30 mill. kr. til demonstrasjonsordning for testing og kvalifisering av teknologier for grønn skipsfart.
- NHO mener at det ekstraordinære innovasjonstilskuddet som Innovasjon Norge har fått krisemidler til i 2020 også bør videreføres ut første halvdel av 2021.
- NHO støtter forslagene om å styrke kapitalvirkemidlene, som økte bevilgninger til investeringer og utlån via Investinor, Nysnø og Innovasjon Norge
- SkatteFUNN må være minst like gunstig som forgående år

Høyere yrkesfaglig utdanning

Fagskolesektoren bør vokse betydelig frem mot 2030, og regjeringens opptrappingsplan må følges. NHO mener derfor at det må komme 1000 nye studieplasser i 2021, mot regjeringens forslag om 500 plasser. Det er viktig med en forutsigbar vekst for at fagskolene skal kunne opprettholde kvaliteten i utdanningstilbudet.

Høyere utdanning

NHO støtter alt i alt budsjettforslaget som berører høyere utdanning. Vi ønsker imidlertid en sterkere prioritering på kvalitet og relevans, og mener at satsingen på arbeidslivsrelevans må økes med 20 mill. til 50 mill. kr.

Barnehage og grunnopplæringen.

God kompetanseheving av læreres og skoleledere er viktig for å sikre barn og unges undervisning av høy relevans og kvalitet.

- NHO støtter forslaget om å bevilge 1,6 mrd. kr til å følge opp strategien for videreutdanning for lærere og skoleledere fra 2014, samt styrkingen av den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling med 30 mill. kr. til rundt 290 mill. kr. Dette er et viktig tiltak for bl.a. å sikre kompetanseheving av lærere både i grunnskolen og videregående opplæring, herunder å gi lærere kompetanse innen digitaliseringsområdet.
- NHO støtter satsingen på tidlig innsats med 50 mill. kr.